

13/2013

Шыфр: _____

Зацвярджаю

Колькасць балаў: _____

Намеснік старшыні
арганізацыйна-методычнага
намеснік Міністэрства

Месца: _____

Будкевіч

2012 года

III ЭТАП XXIX РЭСПУБЛІКАНСКАЙ АЛІМПІЯДЫ
ПА ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА» І
«БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА»

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

Студзень, 2013 г.

9 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											

Варыянт I

Заданне 1. Перакладзіце на беларускую мову словазлучэнні з рускім словам *речь*.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Словазлучэнні на рускай мове	Адпаведнікі словазлучэнняў на беларускай мове
1) культура <i>речи</i>	
2) органы <i>речи</i>	
3) <i>речевые</i> ашыбкі	
4) ісследаванне працэса <i>речи</i>	
5) <i>речь</i> на сабрании	

Заданне 2. Падкрэсліце ў кожным радзе слова(ы) з арфаграфічнымі памылкамі.

Максімальная колькасць балаў – 6.

- 1) парцьеры, зменьшыць, Ільіч, лью, цяны;
- 2) інжэнер, жамчужны, латэрэя, цырымонія, рамонт;
- 3) земляроб, палілот, палітэхнічны, фатаплёнка, штодзённы.

Заданне 3. Пастаўце дзеясловы ў форме загаднага ладу адзіночнага і множнага ліку.

Максімальная колькасць балаў – 4.

Узор: спаць – спі, спіце.

Неазначальная форма дзеясловаў	Загадная форма дзеясловаў	
	Адзіночны лік	Множны лік
1) мазаць		
2) шыць		
3) спісаць		
4) зразаць		

Заданне 4. Запішыце лексічныя значэнні слоў, у якіх указаныя назоўнікі маюць канчаткі *-а* і *-у*.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Узор: бялок – бялк-а (частка яйка), бялк-у (арганічнае рэчыва).

Назоўнік	Лексічнае значэнне для канчатка <i>-а</i>	Лексічнае значэнне для канчатка <i>-у</i>
1) дом (<i>-а/-у</i>)		
2) клён (<i>-а/-у</i>)		
3) пад'езд (<i>-а/-у</i>)		

Заданне 5. Для беларускага гутарковага маўлення характэрнай прыметай з'яўляецца замена гукі [ф] іншымі гукамі ці спалучэннямі гукі. Запішыце, як у адпаведнасці з гэтым могуць гучаць размоўныя варыянты мужчынскіх імёнаў *Баніфацый, Варфаламей, Іосіф, Мітрафан, Фёдар*.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Літаратурная форма мужчынскага імя	Размоўная форма мужчынскага імя
1) Бані[ф]ацый	
2) Вар[ф]аламей	
3) Іосі[ф]	
4) Мітра[ф]ан	
5) [Ф]ёдар	

Заданне 6. Падкрэсліце словы, правільна падзеленыя на марфемы.

Максімальная колькасць балаў – 5.

А-баранак, а-барон-ц-а, аба-нент, абан-смент, аба-знач-эн-н-е, абапал, аба-пір-а-ц-ца, аба-яльн-ы, а-бач-лів-ы, абавяз-ак.

Заданне 7. Запоўніце табліцу, аднавіўшы па значэнні прыказкі, крыніцай якіх стала Біблія.

Максімальная колькасць балаў – 5.

- 1) 'Пра недапушчальнасць дармаедства, паразітавання'.
- 2) 'Чалавек павінен клапаціцца не толькі пра свае матэрыяльныя, але і пра духоўныя запатрабаванні'.
- 3) 'Кажуць як прабачэнне, калі звяртаюцца да каго-н. за дапамогай ці просьбай'.
- 4) 'У іншых бачым нават дробныя недахопы, а ў сябе не заўважаем і вялікіх'.
- 5) 'Запрашэнне, пабуджэнне да лепшага ўразумення сказанага'.

Прыказка
1)
2)
3)
4)
5)

Заданне 8. Адкажыце на пытанні віктарыны.

Максімальная колькасць балаў – 4 (1 бал за кожны правільны адказ).

1. Якая жанравая форма адпавядае зместу верша А. Куляшова "Бывай...?"

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: _____

2. Да якой Коласавай літаратурнай казкі эпіграфам узяты словы Я. Купалы: «Не шукай ты шчасця, долі / На чужым далёкім полі»?

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: _____

3. У прадмову да якой кнігі ўвайшлі вядомыя словы Ф. Скарыны: «Понежсе от прироожения звери, ходящие в пустыни, знают ямы своя; птицы, летающие по воздуху, ведают гнезда своя... тако же и люди, игде зродилися и ускармлиены суть по бозе, к тому месту великую ласку имають»?

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: _____

4. Да якой байкі К. Крапівы падыходзіць наступная прыказка: "Гонару стос, а розуму – з камарыны нос"?

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ _____

Заданне 9. Каму з пералічаных герояў "Паўлінкі" Янкі Купалы належаць наступныя словы? Суаднясіце прыведзеныя выказванні з адпаведнымі персанажамі. Адказ запішыце ў форме спалучэння "лічба–літара" (напрыклад, б-е).

Максімальная колькасць балаў – 7.

1.	"Бацькі спачатку пазлуюць, пазлуюць трохі і адпусцяцца, – ведама, бацькаўскае сэрца".	а. Агата
2.	"Выбачайце, выбачайце, каханенькія, родненькія, адно не скажыце, што ўсяго было ўдаволь, толькі прыпукі не было".	б. Адольф
3.	"Собственно, ці свінні елі, ці шляхта паписавалася – гэтак, вось-цо-да, стол выглядае, пане дабрудзею".	в. Сцяпан
4.	"Э-э! Я думала, хто там!.. Ажно нічога людскога. Толькі ездзіць ды нюхае, якая дзяўчына пасагу больш мае, а сам дык голы, як бізун".	г. Пранцісь
5.	"Але, але! Калісь былі ўсе мужыкі, ну дык цяпер кожны чалавек мужыцкага роду, хоць каторы і прыкідваецца панам ці графам. Ды і што гаварыць! Адам і Ева і то былі мужыкамі".	д. Паўлінка
6.	"Ціха, мае дзеткі, ціха. Не гаруй, не маркоцься, міленькая, вельмі. Неяк жа ды будзе. Бог найвышэйшы, тудэма-сюдэма, міласэрны, і аб тваёй тут цяжсанькай долі не забудзецца".	е. Якім
7.	"Хэ-хэ-хэ! Я да ўсякай патраплю падлізацца".	ж. Альжбета

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ _____

Заданне 10. Вызначце вершаваны памер прыведзеных ніжэй радкоў. Назавіце аўтара і літаратурны твор, з якога ўзяты гэтыя радкі.

Максімальная колькасць балаў – 3. (1 бал за кожны правільны адказ)

Па-над белым пухам вішняў,
 Быццам сіні аганёк,
 Б'ецца, ўецца шпаркі, лёгкі
 Сінякрылы матылёк.

Аўтар твора	Назва твора	Вершаваны памер твора

